

Ondt i sproghjertet

Af Lykke Friis, prorektor for uddannelse

»Hvis du taler med en mand på et sprog, han forstår, opfatter han det med hjernen. Hvis du taler på hans eget sprog, går det til hans hjerte.«

Citatet af Nelson Mandela rammer plet. Sprog er en hjertesag for et lille land som Danmark, der skal værne om værdierne, forstået som både kultur og kapital. Spørg bare Dansk Industri, og de vil veksle svaret til kroner, fordi indsigt i sprog kan oversættes direkte til indtjening for danske virksomheder. Man lander bare flere ordrer i Tyskland ved at stramme slipseknuden og være Des på pænt tysk. Men Danmark har ondt i sproghjertet. På universiteterne taler man ligefrem om "sprogdød", efter at antallet af sproguddannelser er dykket fra 97 til 57 på 10 år. Små sprog som polsk og finsk kæmper for at overleve. Færre vil læse sprog på universitetet. Mange når aldrig frem til dimittendfesten – på fransk og spansk springer halvdelen fra. Samtidig er hele fødekæden hårdt ramt. Næsten hver anden fransklærer og hver tredje tysklærer i gymnasiet er over 60 år og går snart på pension.

Den alvorlige situation har fået Københavns Universitet (KU) til at gå nye veje. For det første har universitetet lanceret en sprogstrategisk satsning, som 4.500 studerende har nydt godt af. Studerende på vej til et ophold i Madrid kan have behov for at pudse det spanske af. Og med fransk kan juristen få en fod i døren til et job i EU, hvor alt for få danskere kommer ind. For det andet er KU i færd med at oprette kandidatuddannelser i erhvervsprog sammen med CBS, hvor fokus ikke kun er højkultur og Goethe men også virksomhedskultur og bundlinje uden filosofiske krøller. For det tredje har universitetet i løbet af de senere år internt overført over 80 mio. kr. til humaniora til blandt andet de små fag og en bred sprogsatsning.

Men trods alle de gode viljer har sprogfagene stadig kronisk ondt i økonomien. Konsulentfirmaet McKinsey har for længst påvist, at statens tilskud slet ikke dækker udgifterne. At mestre sprog på højeste niveau kræver intens undervisning på små hold – og det koster. Så da regeringen sidste år lovede en national sprogstrategi, gav det nyt håb til sprogfolket. Og nu ventes i spænding på den konkrete udmøntning af løftet i løbet af foråret. Hvilke sprog får Danmark brug for i fremtiden – både for at forstå og sikre kulturarven og skabe et globalt handlerum for en åben handelsnation? Svære spørgsmål, der kræver helgarderinger. Verdenshistorien kan tage nogle herresving, og sprogene skal ikke falde af. Hvem havde regnet med, at Danmark 28 år efter murens fald igen har brug for folk med forstand på russiske bevæggrunde og sikkerhedspolitik? Og vil tysk og fransk få større betydning, hvis den engelske hovedstrøm driver væk fra Europa med brexit og Trump?

Det er også klogt at fastholde et nationalt beredskab af små sprog med stort potentiale, ligesom KU for år tilbage holdt liv i kinesisk, da fjernøsten endnu ikke var kommet tæt på Danmark. Mindst lige så vigtigt er det at rette op på de værste undladelsessynder. Tag tysk, som ikke kun er Europas økonomiske hjerte men også den politiske puls – og alligevel udklækker universiteterne kun 25 kandidater om året. I grænselandet er der dog godt nyt. Tysk er på skemaet, når poderne begynder i 0. klasse i Tønder og Aabenraa. Fremtidens sprog skal have hjerterum hos fremtidens generationer. Eller som Mandela har sagt: »Uddannelse er det mest kraftfulde våben, du kan bruge til at ændre verden.«